

Рудник олова и цинка "Црвени Брег" – Авала

На Авали, у подручју бившег рудника Црвени брег налази се школски рудник као наставни полигон, који је власништво факултета и служи за обављање теренске наставе студената Рударског одсека.

Рудник олова и цинка "Црвени Брег" – Авала (историјат)

Рад на рудишту Црвени Брег започео је истраживањима 1870. године, а од 1875. право истраживања прешло је на Министарство финансија, па озбиљна истраживања почињу 1886. године и трају све до почетка XX века. На даљу судбину рудника одлучујуће је утицао извештај саксонског рударског стручњака Билхарца који је проценио да је улагање у овај рудник исплативо.

Већ 20. априла 1901. издата је концесија на 42 рудна поља на рудишту Црвени Брег, друштву "Социете анонуме де валеур индустриелле ет миниере" из Брисела. Белгијско друштво није било финансијски способно за веће инвестиције што је довело до обуставе радова 1905. године. Следеће године рудник је уступљен енглеској фирми "The Crveni Breg Mining Co" са седиштем у Лондону и администрацијом у Паризу. Свој удео у компанији је имало и Аустријско друштво "Meta und Hüte Produkte" које је имало топионице олова у Литији и у Катовицама. Године 1907. подигнуто је пралиште од стране немачке фирме "Humboldt de Kalk" из Келна. Капацитет пралишта је био око 4 t/h уз помоћ две парне машине снаге по 80 KS и електричног генератора од 100 kW. Године 1907. у руднику је радило 170 радника, а 1908. око 350 радника. Обим радова се проширио отварањем три галерије. Због губитака у производњи радови су обустављени 1911. године.

За време првог светског рата на "Црвеном Брегу" ради се као и на другим рудницама у Србији, а рудник носи име "Царско Краљевски војни рудник Рипањ". На руднику 1915. године, ради 700 радника, а 1916. године, 400 радника (од тога 120 у јами). При повлачењу Аустријанци и Немци су онеспособили машинска постројења. 1936. године француска фирма која ради у Бору, поново отвара рудник и до 1940. оспособљава 6 хоризоната (од чега су 2 хоризонта имала директан приступ споља поткопима). За време II Светског рата рудник није радио и поново је отворен 1948. године и радио је до 1953. године, када престаје са производњом.

Исте године постаје школски рудник за наставу Рударско-Геолошког Факултета у Београду. Захваљујући томе очуван је и до данашњих дана.

Рудник олова и цинка "Црвени Брег" – Авала (данас)

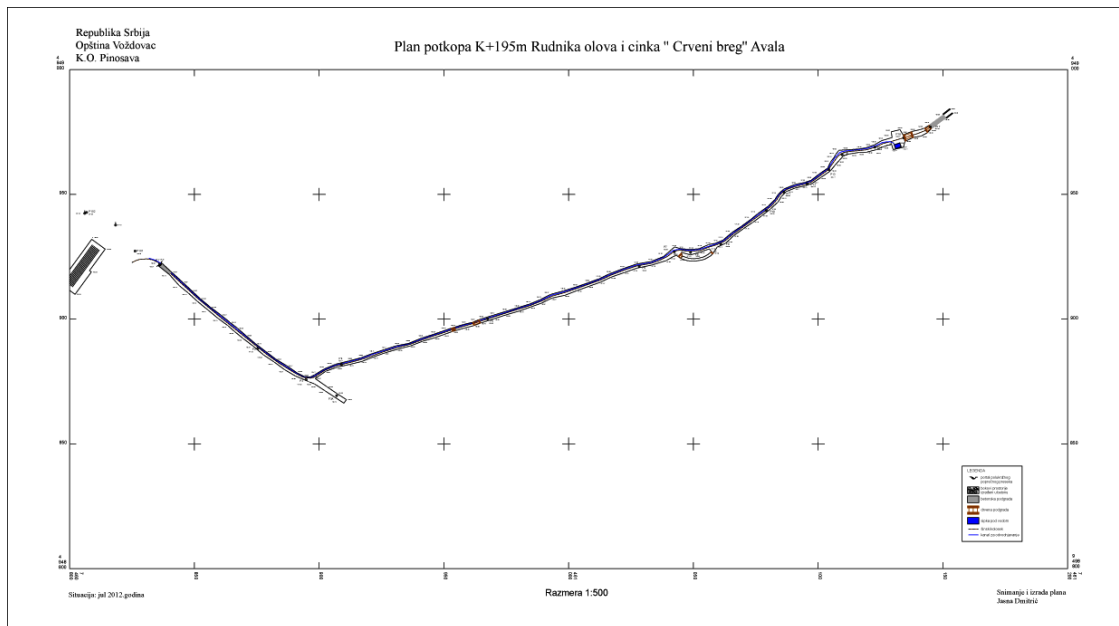
За потребе извођења вежби студената Рударско-геолошког факултета, поред објеката и полигона на површини испред улаза у поткоп на коти +195mnm, користи се и део јамских просторија II хоризонта, у које се приступа са овог нивоа (слика 1). Вежбе и практична настава обављају се или се могу обављати из предмета везаних за истраживање, картирање, мерење, бушење, минирање, утовар, транспорт, вентилација, одводњавање, одржавање, заштиту, ... Први сусрет већине студената са јамом дешава се управо на руднику олова и цинка "Црвени Брег" – на Авали, у оквиру теренске наставе из одговарајућих предмета.

Поред наставних активности већ дуги низ година, традиционално, рудник представља место окупљања за 4. април Дан студената, где поред наших, долазе и студенти других факултета, као гости, да се увере да је студирање на РГФ привилегија, где се осим преношења знања, пуно пажње посвећује и свим другим аспектима који утичу на формирање будућих академских грађана Србије. Дан студената организују наши студенти, а професори и ненаставно особље су њихови гости.

Рудник олова и цинка "Црвени Брег" – Авала (будућност)

Поред активности са студентима, велике наде се полажу у акцију која је у току, а која се односи на формирање музеја рударства и геологије и укључивање ове дестинације у сталну туристичку понуду.

За поставку музеја користиле би се постојеће просторије у објекту на површини, као и трем поред зиданог објекта у коме се сада налазе машине за подземну експлоатацију. Просторије су саниране и почело је формирање фондуса музеја, а тренутно се ради на уређењу околног простора и изградњи моког чвора и додатног трема за смештај експоната. Од радова у јами потребно је, поред редовног одржавања, додатно осветлити поједине деонице у јами, чиме би се омогућио несметани обилазак посетиоца и осветљавање интересантних детаља, као што су остаци рударских радова из римског периода и изузетно леп пећински накит.

Слика 1. Јамске просторије на II хоризонту намењене за обуку студената и посете туриста (извор: Јасна Димитрић, дипломски рад, катедра за Рударска мерења – Рударски одсек)

Рудник олова и цинка "Црвени Брег" – Авала (завет)

Нашој генерацији пружа се могућност да после више од 100 година почетка рада рудника учинимо све да сачувамо оно што је преостало од рудника "Црвени Брег" и остваримо члан 6. Рударског Закона за Краљевину Србију од 15. Априла 1866. године са изменама и допунама од 21. јула 1877., 6. фебруара 1896. и 27. јануара 1900. године који гласи:

Члан 6.

"У Рударском одељењу установљава се рударско-геолошки музеј и хемијска лабораторија"